

**Javaslatok és válaszok a 2009/2012. Kormányhatározat
szociális szövetkezeteket érintő törvényi szabályozás egyeztető megbeszélése
számára**

Általában:

Tájékoztatóul leírjuk azokat az elveket, amelyek a nemzetközi szövetkezeti mozgalom elveire építve megalapozza válaszunkat a Kormányhatározatban megfogalmazott kérdésekben.

1. A szociális szövetkezeteket a szociális gazdaság egyik EU normák szerint működtethető szervezetének tartjuk, amelynek gazdasági feladatain túl a társadalmi integrációt biztosítani kell a állami és a tőkés vállalkozások munkaerőpiacáról kiszorult emberek számára, helyi és szakmai szinten közösséget létrehozva és jövedelmet biztosítva a mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, szolgáltatás területén.
2. Álláspontunk szerint a (szociális) szövetkezetek magyar törvényi szabályozásának olyannak kell lennie, amely végre megfelel a Manchesterben 1995-ben elfogadott hét nemzetközi szövetkezeti elvnek¹. A szociális szövetkezetek alapvető igénye, hogy szövetkezeti törvénykezés megfeleljen minden nemzetközi köteletségünknek. Fontos része a Szövetségünk gondolkodásának, hogy a szociális szövetkezetek a szövetkezeti mozgalom részei.
3. A szociális szövetkezetet úgy értelmezzük, mint elsősorban a helyi társadalomban szerveződő, a jó helyzetű szociális érzékenységgel rendelkező emberek és a munkaerőpiacról kirekedt emberek közös szervezetének kialakítását annak érdekében, hogy a tagjainak a gazdasági, szociális, kulturális igényeit kielégítő önfenntartó szervezetet működtessenek. A szociális szövetkezet által alkotott közösség nyújtja a tagjai számára a társadalmi, gazdasági integrációt.
4. A szövetkezés és a szociális gazdaság mai problémáit mintaprojekteken és a szövetkezeti elveket erősítő támogatási rendszerben lehet életképes gyakorlattá alakítani.

Tagsági jogviszony alapján (sui generis) részvételen alapuló jövedelem szerzés

A SzOSZÖV azt az álláspontot képviseli, hogy a szociális szövetkezetek mind minden szövetkezet a tag gazdasági eredményt hozó részvétele alapján biztosít jövedelmet tagjainak. E munka után várt jövedelmet alkalmazotti, tagi személyes jogon szerzett osztalék, és közösségi alapon keresztül juttatások keretében ki lehet venni. Kedvezményeket a közösségi alapon keresztül tudja a törvény biztosítani.

Új foglalkoztatási kategória (sui generis) kiemelné a munkaerő-piaci kategóriából a foglalkoztatottakat és megnehezítené az elsődleges munkaerőpiacra vezető utat.

Támogatott javaslat: A meglévő szociális szövetkezeti szabályozásban kellene lehetővé tenni, hogy „vegyes jogviszonyú” szociális szövetkezeti tagság lehessen. A tagok azon csoportja mely más jövedelemmel is bír a szövetkezet tevékenységben akár önkéntesként is részt vehet, a tagok az idényszerű munkákban egyszerűsített foglalkoztatásban is

¹ 1-Önkéntes és nyitott tagság, 2-Demokratikus tagi ellenőrzés, 3-A tagok gazdasági részvétele, 4-Autonóm és független működés, 5-Oktatás, képzés és tájékoztatás, 6-Együttműködés a szövetkezetek között, 7- Közösségi felelősség

Szociális Szövetkezetek Országos Szövetsége (SzOSzöv)

1077 Budapest, Wesselényi u. 13.

+36/309-410-329 e-mail: szoszov@gmail.com

<http://szoszov.hu>

részesülhetnek, a részvétel, és személyes munka haszna viszont legyen nyilvántartott. Legyen cél a jövedelem szerzés és nem csupán bérként hanem közösségi alap használatával – a kedvezmények eredményhez kötésével - A tagság az alapszabályban ezt szabályozni tudja. A közösségi alap a szövetkezeti törvény gazdasági gerince lehet. A Finomhangolás a költségvetési törvényekhez kötött adótörvényekkel történhet meg éves országos szövetkezeti szövetségekkel történt érdekegyeztetés alapján.

Tagok vagyoni hozzájárulása

Egyetértünk ezzel az állítással: „a közfoglalkoztatásból kikerülőknél és a munkából kirekedteknek nincs lehetőségük pénzbeli vagy nem pénzbeli hozzájárulás teljesítésére”.

Támogatjuk azt a javaslatot, hogy a de minimis támogatás alanya a szövetkezet tagja legyen, de a címzett a szociális szövetkezet. A hátrányos helyzetű tag a szövetkezetbe lépésekor, annak érdekében, hogy igénybe tudja venni a támogatást pályázati szabályok szerint regisztrációs számot kap és egyszerűsített formában igényelhet támogatást, amely támogatásban a szövetkezetet kedvezményezi.

Kiegészítő javaslat: A de minimis támogatás ne csak a mezőgazdasági tevékenységet végző szociális szövetkezetek számára legyen ilyen formában elérhető, hanem minden megalakuló szociális szövetkezetnek. Ezzel megoldható lenne, hogy a hozzájáruló szövetkezeti magatartást és a gazdasági tevékenységet megalapozó pénzügyi alappal tudjon indulni a szociális szövetkezet tevékenysége. A de minimis támogatás alapján befizetett összeg a szociális szövetkezet közösségi alapjának a része legyen, ami pályázati kiírás szerint használható fel min: három évre elosztva. E tagi részjegy követelménye akár takarékszövetkezeti letét is lehet. A kedvezményezett szövetkezetek vagyonkezelése a takarékszövetkezeti hálózat egy terméke is lehet. A tag hibájából, vagy kilépése esetén, ha a pályázat teljesítése a szövetkezet részéről teljesült, a taggal történt elszámolás után a de minimis támogatás maradék összege a szövetkezet közösségi alapjába helyezendő, az összeg más tag jövedelemszerzésére nem fordítható

Alternatív javaslat: A de minimis támogatások kezelését kapja meg feladatul a SzOSzöv. A hátrányos helyzetű tag belép a helyi szövetkezetbe, és nem csak regisztrál, de pályázik a támogatásra. A pályázatban be kell mutatnia, hogy szövetkezeten belüli önelszámoló családi vállalkozásban, vagy szövetkezeti „céhegység” munkatársaként milyen terméket, szolgáltatást fog létrehozni. Egy egyszerűsített üzleti tervet kell készítsen, melyhez szakmai támogatást a szövetkezet szaktanácsadó „céhegysége” ad a de minimis támogatások terhére. A szolgáltatás, vagy termék iránti kereslet a SzOSzöv bármely tagszövetkezete céhegységének, vagy tagjának valóságos szükségletére kell épülnön.

A SzOSzöv éves támogatási szerződést köt a hátrányos helyzetű taggal. A SzOSzöv a tag összes adó és bérjárulék jellegű kiadásait a de minimis keretből kompenzálja, abban az időbeni ütemezésben, ahogyan az felmerül. A tag maga nem is lát pénzt, minden megy egyenesen az adószámlájára, illetve az őt foglalkoztató szervezet adószámlájára. A támogatott tag lehet mezőgazdasági termelő is, a de minimis támogatás nem a mezőgazdasági termelés támogatása jogcímen, hanem adókompenzációs hitel jogcímen kerül elszámolásra, ami nincs ellentétben az EU rendelettel. (jól gondolom?) A szerződött

Szociális Szövetkezetek Országos Szövetsége (SzOSzöv)

1077 Budapest, Wesselényi u. 13.

+36/309-410-329 e-mail: szoszov@gmail.com

<http://szoszov.hu>

támogatás összege nem lehet magasabb annál, mint amennyi érték előállítását a tag az üzleti tervében bevállalt, ugyanis a támogatást a tagnak terményben kell visszatérítenie (vagyis nem támogatást kap, hanem kamatmentes áruban törlesztendő hitelt).

A Szoszöv az éves de minimis támogatási program teljes kerete értékében egy országos szövetségi utalványt bocsát ki, melyet a tagszövetkezeteknek osztja ki támogatásul. A tagszövetkezetek az utalványi támogatást üzleti tervvel alátámasztott tevékenységeikhez vehetik igénybe, vagyis valójában ők kapják a de minimis támogatást a tagok által létrehozott termékek és szolgáltatások formájában természetben, ezért ez a tevékenység nem lehet elsődleges mezőgazdasági termelés, viszont feldolgozás, közétkeztetés vagy értékesítés már lehet. Így lehet megvalósítani azt a furcsa feltételt, hogy a „támogatások alanya a szövetkezet tagja legyen, de a címzett a szociális szövetkezet”. A támogatott tag vállalja, hogy a pénzben kapott támogatást utalványban visszafizeti a Szoszövnnek.

A tagszövetkezetek a megpályázott célra felhasználják az utalványokat. Az utalványok mint belső pénzhelyettesítő elszámolási egységek a szövetkezetek belső, illetve egymás közötti elszámolásában és ügyleteiben kerülnek többszöri felhasználásra. Lehet velük bért is fizetni a tagoknak havi 93 eFt-ig adómentesen. Az utalványok a belső forgalomban forognak mindaddig, amíg a támogatott tag ki nem vonja a forgalomból akkor, amikor az év végén a kapott hitel utalványban történt visszafizetésével elszámol. Ha nem tud elszámolni, mert kevesebb értéket állított elő, mint amennyi a felvett hitel, akkor a Szoszöv szakértői döntenek arról, hogy mi a teendő a három közül:

- vétkesség esetén vissza kell fizetni a különbözetet forintban;
- a tartozás átütemezhető a következő évre utalványegységben;
- vis major esetben a tartozás törölődik.

Feltételek:

A támogatási programban részt venni kívánó szociális szövetkezetek kötelezően tagként belépnek a Szoszöv-be.

- A Szoszöv az utalványok kibocsátásával együtt létrehoz egy saját belső elszámolóházat, amely az utalványok elektronikus számlaforgalmát kezeli. Ez az elszámolóház határozott idejű kamatmentes számlahitelt adhat a számlatulajdonosoknak (tagszövetkezetek, céhegységek, tagok), annak függvényében, hogy a számlatulajdonos mennyire aktív az utalványforgalomban, és milyen tényleges termelői és szolgáltatói kapacitás áll mögötte. A számlahitel kis összeg esetében automatikus, nagyobb tétel esetében üzleti terv mellékelendő a hitelkérelemhez. Az utalványban kiállított váltó leszámítolása bizonyos keretig automatikus. Az elszámolóházi tevékenység nem tartozik a PSzÁF alá, nem kell hozzá sem bank, sem hitelszövetkezet. A Szövetség maga létre tudja hozni. Az utalványok papíralapú formája is kibocsátásra kerül.
- A Szoszöv tagszövetkezetei kollektív adóalanyiságot hoznak létre, melynek alapján az utalványos ügyletek nem ÁFA kötelesek, sőt nem is számítanak kereskedelmi ügyletnek. Ennek következtében nem vonatkoznak rá a műbizonylat adási, fogyasztóvédelmi, élelmiszerhigiéniai, építőanyag minősítési ... stb követelmények. A

SzoSzöv saját maga hoz létre egy életszerű egyszerűsített termékminősítési rendszert, amely feleslegessé teszi az állami hatóságok életszerűtlen fogyasztóvédelmi munkáját.

- A SzoSzöv fenntarthatósági stratégiai tervet készít, amelyben elsőbbséget élveznek a legfontosabb létforrások megújuló helyi termelésével és fogyasztásával összefüggő projektek. A fenntarthatósági stratégia alapján nyújt szakmai segítséget a tagszövetkezetek részére a pályázataik és üzleti terveik elkészítéséhez. Az elszámolóházi és pályázati tevékenységhez kapcsolódva a SzoSzöv helyi piacszervező tevékenységet is végez. Legfontosabb témakörök a stratégiában
 - vegyszermentes, biodiverzitást növelő, talajművelést csökkentő, vagy elhagyó élelmiszer termelés, egészséges helyi élelmiszer kereskedelem, feldolgozás és köztétkeztetés;
- „Aproprate Technology” helyi egyszerű technológiák háztartási és kisközösségi decentralizált alkalmazások;
- biomassza hasznosítás, megújuló energiák;
- Re-use rendszerek;
- Ivóvízvédelem;
- Háztartási energiamegtakarítás;
- Helyi természetes építőanyagok és technológiák;
- Környezetkímélő közlekedés;
- Egészségvédelem és alapfokú oktatás autonóm kisközösségi formái;
- Hátrányos helyzetű csoportokról gondoskodás autonóm kisközösségi formái;

A TÁMOP források felhasználásának hatékonyságát megsokszorozná, ha ebbe az utalványi rendszerbe beilleszthető módon kerülnének felhasználásra.

Önkormányzat befektető tag szerepének rendezése

„A jelenlegi szabályok szerint amennyiben az önkormányzat (a közfoglalkoztatáshoz biztosított eszközök, ingatlanok térítésmentes átadásával) a szociális szövetkezet befektetői tagja lesz, akkor befektetői részjegye összege arányában jogosult lesz a szövetkezet gazdasági tevékenységéből származó eredményből a részesedésre, ezzel csökkentve a szociálisan rászoruló tagok részesedését, stb.” Továbbá a 2006. évi X. tv. 60§ (3) bekezdés alapján a befektetői tagok száma nem haladhatja meg a szövetkezeti tagok 10%-át, a befektetői részjegyek névértéke pedig nem haladhatja meg a részjegytőke 30%-át. A (6) bekezdés szerint a befektető tag (volt befektető tag; örökös; jogutód) befektetői részjegye

Szociális Szövetkezetek Országos Szövetsége (SzOSzöv)

1077 Budapest, Wesselényi u. 13.

+36/309-410-329 e-mail: szoszov@gmail.com

<http://szoszov.hu>

összege arányában jogosult a, szövetkezet gazdasági tevékenységéből származó adózás utáni eredményéből részesedésre, ugyanilyen arányban viseli a veszteséget is.

Javaslat: A szociális szövetkezet esetében, az önkormányzat befektető tag vonatkozásában szabályozni kellene az eltérés lehetőségét a részjegytőke 30%-os nagyságától, illetve, hogy az eredményből nem részesülhet az önkormányzat, valamint az eredményből rá eső rész a közösségi alap részévé válik.

Természetbeni juttatások és közterhek

„Amennyiben a tagok a megtermelt termény, meghatározott hányadát kapják meg munkájuk ellenértékéért, akkor hogyan tudják megfizetni a közterheket? Milyen megoldási lehetőségek képzelhetők el?”

Javaslat: Meghatározott egy tagra ill. hozzátartozójára a bruttó minimálbér értékéig ne kelljen járulékot fizetni a szociális szövetkezetnek, a munkát végző tag után. A szövetkezet e termék, termény termelését és a kedvezményt viszont egy országosan és a adó és vám hatóság által is ellenőrizhető rendszerben tartsa nyilván. A terményalapra építve kialakítható egy utalvány/kártya rendszer, ami pénzre is váltható, amiből járulék fizethető.

A természetbeni juttatások segítsék hátrányos helyzetű tagok vagy önkéntes tagok jövedelmi biztonságát, de az legyen a szövetkezeti gazdálkodás számvitelileg is megjelenő része. Javasoljuk, hogy a természetbeni juttatást egy egységes árrendszer szerinti átszámolásban határozza meg a kormány /mint például az üzemanyag NAV nyilvántartása/ erre használható a transzferár fogalma, amelyben szabályozni kellene mi számolható bele. Fontos, hogy országosan egységes legyen a munka értéke, amelyet azonos értékű áruval lehet átszámolni és megegyező legyen országosan.

Mi legyen a jelenleg működő szociális szövetkezetekkel?

A működő szociális szövetkezetek jó példák. Az alvó szövetkezetekre pedig már mint létező közösségi magokra kell tekinteni.

Javaslat: Támogatni kellene, hogy a jelenleg működő (alvó) szociális szövetkezetek képességének növelését, hogy önfenntartó működéshez jussanak el. A TÁMOP 2.4.3. pályázatban támogatott szövetkezetek finanszírozását a lehető leghosszabb időre, (3 évre) kellene növelni, hogy esélyük legyen közösségi vállalkozásként megerősödni (más gazdasági szervezet életképességéhez is 3 év szükséges).

Több körös pályáztatás (kezdő, középaladó, haladó szövetkezet) lenne a legjobb a 2014-2020-as időszakban.

Hogyan biztosítható, hogy a szociális szövetkezetek hosszú távon is életképesek maradjanak?

Gazdaságilag hozzáadott értéket létrehozó tevékenységekkel, önfenntartást biztosító gazdálkodással, a szövetkezet elvei szerinti tevékenységet kell végezniük. Építve a szövetkezés lényegére, amelyben a család (később a családi gazdaság és helyi közösség)

szükségleteinek beszerzéseire, a termények, termékek minél magasabb feldolgozására, értékesítésére szövetkeznek, kell előmozdító tevékenységeket végeznie és ezzel a tagok gazdaságát fenntartható üzletpolitikával segíteni. De elsősorban a szövetkezésben részt vevők szükségleteinek kielégítése a cél- munkát és jövedelmet generál, ezzel a tagokat motiválja. A lokális ellátási biztonságot termelés diverzifikálásával elősegíti a helyi termékek piaci megjelenését. Kevés magát az egyes szociális szövetkezetet támogatni és előnyös helyzetbe hozni, mert önmagában a piacgazdaság feltételei között nem tud önfenntartó működést elérni. Az önfenntartó működéshez szükséges az, hogy a szövetkezetek beszerzési és értékesítési hálózatokba szerveződjenek, vagy országos szövetkezeti hálózaton keresztül egy termékpályás rendszerben végezzék a termelést is, és ezzel szerezzék azt a piaci előnyt, erőt. Ezt csak és kizárólag a közösségi együttműködés, a szövetkezés tudja biztosítani. A magyarországi szövetkezetek a rossz szabályozás miatt nem képesek élni azokkal a lehetőségekkel, amelyek a világ szövetkezeti mozgalmában magától értetődőek, ami a változásokhoz való közös alkalmazkodáshoz, a térségi önfenntartáshoz és sikeres működéshez szükséges. A beszerzési szövetkezetek nagyon szélesen értelmezhetők, kezdve az élelmiszertől, egészen a közös energia beszerzéséig, vagy önellátó energiaellátás megszervezéséig de akár a hulladék újrahasznosításáig.

Jelenleg hiányzik a szövetkezeteket szabályozásából és a létrehozók, működtetők szemléletéből annak felismerése, hogy a piacgazdaság negatív hatásai a szövetkezetek másodlagos szövetkezéseivel kezelhetők, ezért szükséges a SzOSzöv rendszerfejlesztő, képzési, oktatási, beszerzést, értékesítést szervező, hálózatépítő tevékenysége. Ennek megvalósításához írjuk le azokat a javaslatokat, amelyekkel az állami szabályozás tudja segíteni azt a folyamatot, hogy önfenntartóvá váljanak a szociális szövetkezetek.

Javaslatok:

- 1.) Törvényileg elő kellene írni, hogy minden szövetkezetnek tagjának kellene lennie a Országos Szövetkezeti Tanács tagszervezetének azért, hogy az OSZT hálózatszervezőként szervezni tudja a szövetkezetek beszerzési, értékesítési, termelés, önellátási tevékenységét. (Ezen belül a szociális szövetkezetek a SzOSzöv tagjai lehetnének).
- 2.) Az államnak létre kellene hoznia a Szövetkezeti Fejlesztési Ügynökséget (SzöFÜ), amelynek a résztvevői lehetnének: Kormány megbízott, SzOSzöv, Önkormányzat, Bank, Integrátor szervezet. Az államnak elő kellene írni a SzöFÜ számára feladatként (megrendelésként), hogy hálózatba szervezze a szociális szövetkezeteket, egyfajta öko-szociális integrátorként szervezze a szövetkezetek beszerzési, értékesítési, termelési önellátási tevékenységét, szolgáltatásként nyújtsa a szociális szövetkezetek számára az egységes árú alap regisztrációt, elszámolási, könyvelési rendszert, a szociális szövetkezetek piaci értékesítési, marketing tevékenységét (belföldön és külföldön). Állítson fel elektronikus üzemszervezési, termeltetési, kereskedelmi rendszert, dolgozza ki egy szociális kedvezménykártya működési feltételeit. ²

² (A kártyarendszer alkalmassá tehető lenne az önkormányzati szociális juttatások nyilvántartására, természetbeni juttatások helyi termékben történő kifizetésnek kezelésre, stb. Továbbá a kártyarendszer alkalmassá tehető lenne arra, hogy egy új típusú közfoglalkoztatás nyilvántartási rendszerét kezelje, transzferár elszámolást biztosítson, a közmunkaprogramok tervezését, szervezését segítse, a közreműködők elszámolását biztosítsa, stb.)

Szociális Szövetkezetek Országos Szövetsége (SzOSzöv)

1077 Budapest, Wesselényi u. 13.

+36/309-410-329 e-mail: szoszov@gmail.com

<http://szoszov.hu>

- 3.) Az OFA Kooperáció keretében a már meglévő szervezeti és emberi forrásból biztosítani lehet a SzOSzöv számára a hálózatépítő, fejlesztő, képző, beszerzési, értékesítési, önellátási tevékenységet generáló és szolgáltató szerepéhez a forrásokat. E szervezeti rendszert a szövetkezeti törvényben rögzíteni kellene.
- 4.) A TÁMOP 2.4.3. pályázat kiírásában szerepelnie kellene annak, hogy a SzOSzöv hálózatfejlesztő, beszerzési és értékesítési szolgáltató tevékenységébe be kellene kapcsolódnia a szociális szövetkezeteknek és erre a pályázat megírásánál forrásokat kellene elkülöníteniük a pályázó szociális szövetkezeteknek.
- 5.) A szociális szövetkezetekre irányadó speciális törvényi szabályozási területek, amire szükség lenne:
 - fogalom,- alanyi kör- a nyereség felosztás módja és mértéke a szövetkezet adózás utáni eredményének felosztása,
 - a tag és a szövetkezet gazdasági együttműködésének tartalma,- a szövetkezet gazdasági tevékenysége, a fő tevékenység megjelölése,- a részjegy jogi természeté- a szövetkezet szervezeti változásai- az átalakulás közös szabályai,- a szövetkezetek egyesülése,- a szövetkezetek szétválása,- a szövetkezet gazdasági társasággá való átalakulása
- 6.) Javasoljuk, hogy nonprofit jellegű értékesítés / rövid ellátási lánc (pl. tájboltok, gazdaboltok, gazdapolcok, dobozrendszerek) útján értékesített, kistermelők által előállított minőségi kézműves élelmiszerek és kézműves termékek esetén az 5 millió forintos bevételi értékhatárt elérő, ezáltal alanyi adómentes státuszukat elvesztő, tehát ÁFA-körbe kerülő adóalanyok, illetve az ilyen termékek árusítását vállaló egyéb adóalanyok is választhassák, az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény második rész XVI. Fejezet 1. alfejezetében taglalt, a Visszonteladóra vonatkozó különös szabályok alkalmazását. Tehát az ÁFA alanyi mentes kistermelőktől és kézművesektől értékesítésre átvett áruk esetében értékesítéskor az általuk alkalmazott árrés után számolják és fizessék meg az ÁFA-t. Javasoljuk, hogy a szociális szövetkezeti keretben közös értékesítésre szövetkezett kistermelők 5 millió Ft-os ÁFA küszöbe adódjon össze, és lehessen alanyi adómentes az egész szövetkezet az általa forgalmazott saját kistermelői áruira vonatkozóan, ahány kistermelő tagja van, annyiszor 5 millió forint bevételi határig. Továbbá javasoljuk az őstermelő, kistermelő, kézműves, és az általuk közös értékesítésre létrehozott szociális szövetkezet - végfogyasztó közötti piaci értékesítés során a számlaadási/nyugtaadási kötelezettség eltörlésének lehetőségét megvizsgálni.

Budapest, 2012. december 17.

Németh László
SzOSzöv elnök